

Центр Разумкова

Україна, 01015, м. Київ, вул. Лаврська, 16
тел. (044) 201 11 98,
тел./факс (044) 201 11 99
e-mail: info@razumkov.org.ua,
<http://www.razumkov.org.ua>

Громадяни України про безпеку: оцінки, загрози, шляхи вирішення проблем

Результати соціологічного дослідження

Дослідження проведене соціологічною службою Центру Разумкова з 6 по 12 листопада 2015 року. Було опитано 2008 респондентів віком від 18 років у всіх регіонах України, за винятком Криму та окупованих територій Донецької та Луганської областей за вибіркою, що репрезентує доросле населення країни за основними соціально-демографічними показниками. Вибірка опитування будувалася як багатоступенева, випадкова із квотним відбором респондентів на останньому етапі. Теоретична похибка вибірки (без врахування дизайн-ефекту) не перевищує 2,3% з імовірністю 0,95.

Проект здійснено за фінансової підтримки Центру інформації та документації НАТО в Україні. Зміст публікації є винятково думкою авторів та не обов'язково відображає офіційну позицію Центру інформації та документації НАТО в Україні.

Київ – 2015

Оцінка громадянами України зовнішніх та внутрішніх загроз

47,0% опитаних вважають, що однаково небезпечними для незалежності, суверенітету і територіальної цілісності України є зовнішні та внутрішні загрози, майже третина (30,3%) опитаних дотримуються думки, що найбільш небезпечними є внутрішні загрози (неефективність влади, корупція, недостатні оборонні можливості), а 17,8% – що зовнішні загрози (збройна агресія, підризна діяльність, економічна війна, інформаційно-психологічна війна). На першочергову небезпеку внутрішніх загроз частіше вказують жителі Півдня, Сходу та Донбасу (38-40%), ніж Заходу та Центру країни (22-24%).

Оцінюючи, які внутрішні загрози є найбільш небезпечними для України, найвище громадяни оцінюють рівень загроз від корупції (8,5 бала за шкалою від 0 до 10, де «10» – максимальна оцінка загрози), від олігархічної моделі держави (7,9 бала), загострення внутрішньополітичної боротьби, протистояння між різними гілками влади (7,5 бала), діяльності незаконних збройних формувань (7,1 бала).

Оцінюючи рівень небезпеки від зовнішніх загроз, найвищу оцінку небезпек отримали потрапляння України в боргову залежність від іноземних кредиторів (7,7 бала), збройна агресія Росії (масштабна або локальна) (7,6 бала), торговельно-економічні, енергетичні війни (7,5 бала), підризна діяльність з боку Росії (диверсії, підтримка сепаратистських рухів) (7,4 бала), інформаційно-психологічна війна, спрямована на розпалювання міжнаціональної, міжрегіональної, релігійної ворожнечі, дискредитацію дій влади і силових структур, поширення панічних настроїв, зрив мобілізації тощо (7,2 бала).

Серед загроз, які виходять від різних країн, найвище оцінюються загрози з боку Росії (7,6 бала за шкалою від 0 до 10). Загроза від ОДКБ (військовий блок Росії, Вірменії, Білорусі, Казахстану, Киргизстану, Таджикистану) оцінюються 4,2 балами, загроза від США – 3,2 балами, загрози від інших країн оцінюються ще нижче.

Найвище рівень загроз з боку Росії оцінюють жителі Західного та Центрального регіонів (відповідно 9,0 і 8,8 балів), дещо нижче – жителі Південного (6,1 бала), Східного (6,0 бала) регіонів та Донбасу (5,5 бала), хоча і в цих регіонах загроза з боку Росії оцінюється вище, ніж з боку інших країн.

Громадяни України низько оцінюють рівень власної захищеності від різноманітних загроз. Однак, частка тих, хто вважає себе незахищеним від таких загроз як військова агресія, зіткнення на міжнаціональному або міжрелігійному ґрунті, терористичні акти, великі стихійні лиха, епідемічні захворювання, техногенні катастрофи, спроби відчуження власності зараз є дещо нижчою, ніж у вересні 2014 р. Слід також зазначити, що три чверті опитаних (74,4%) відчують себе незахищеними від дій української влади.

Дещо несподіваним результатом є те, що рідше, порівняно з іншими регіонами, на власну незахищеність від військової агресії та деяких інших загроз вказують жителі Донбасу (тієї його частини, що перебуває під контролем української влади). Можливо, це пов'язано з тим, що значна частина жителів тих територій, де в недавньому минулому розгорталася бойові дії, сподівається, що ситуація вже не буде настільки важкою, як у 2014 році.

Шляхи забезпечення зовнішньої безпеки та стратегічні союзники України

Більше половини (53,0%) респондентів вважають, що у разі воєнної загрози (збройного нападу) Україна може розраховувати, лише на власні сили. Так вважає абсолютна або відносна більшість опитаних у всіх регіонах (від 43,5% на Донбасі до 59,5% у Західному регіоні). 15,8% опитаних покладаються насамперед на Допомогу країн ЄС і НАТО, 11,6% – на широку міжнародну допомогу. Кожен з інших варіантів набирає не більше 3%.

Переконання, що Україна може розраховувати переважно лише на власні сили, зумовлює те, що відповідаючи на запитання, що найбільшою мірою забезпечуватиме безпеку країни, найчастіше опитані відповідають, що найкраще її забезпечуватиме потужна, добре озброєна армія (30,5%). 26,3% дотримуються думки, що безпеку країни найкраще забезпечуватиме миролюбна, ефективна зовнішня політика, добросусідські партнерські відносини з країнами світу, 20,7% обирають варіант відповіді «вступ до НАТО». Інші

можливості забезпечення безпеки країни мають значно меншу підтримку: позаблоковий статус – 6,1%, гарантії провідних країн світу – 4,9%, вступ до ОДКБ (військового блоку Росії, Вірменії, Білорусі, Казахстану, Киргизстану, Таджикистану) – 2,4%.

Найчастіше вважають, що безпеку країни найкраще забезпечуватиме потужна, добре озброєна армія, жителі Західного (39,5%) і Центрального (35,5%) регіонів. Так само у цих регіонах частіше, ніж в інших регіонах, опитані вважають, що гарантуватиме безпеку країни вступ до НАТО (відповідно 28,5% і 24,9%). На Донбасі, у Східному та Південному регіонах найбільше покладаються на миролюбну, ефективну зовнішню політику, добросусідські партнерські відносини з країнами світу (відповідно 40,4%, 30,3% і 36,0%).

Під час опитування стратегічними союзниками України найчастіше респонденти називали США (39,1%), Польщу (34,2%), Німеччину (24,0%), країни Балтії (24,0%), Канаду (20,7%)¹.

У 2012р. як стратегічні союзники України найчастіше респондентами називалися Росія (40,2%) і Білорусь (25,9%). Протягом 2014-2015 рр. частка тих, хто вважає стратегічними союзниками ці країни, зменшилася і зараз становить відповідно 5,9% і 11,9%.

31,5% опитаних підтримують можливість надання Україною військової допомоги (відповідно до норм міжнародного права) іншим країнам, що зазнали збройної агресії. Однак, відносна більшість (44,7%) виступають проти цього.

Оцінка громадянами діяльності держави у сфері безпеки і оборони

Характеризуючи дії влади, спрямовані на захист суверенітету, незалежності та територіальної цілісності України, відносна більшість (45,8%) опитаних обирають варіант відповіді «захищають лише на словах, а насправді – переймаються боротьбою за владу та ресурси», ще 11,0% вважають, що представники влади бояться Путіна і готові принести в жертву національні інтереси, щоб уникнути боротьби, 20,7% – що українська влада не має власної позиції і виконує вказівки Європи і США, і лише 12,4% вважають, що влада робить все можливе для захисту суверенітету, незалежності та територіальної цілісності України. Точка зору, що влада захищає суверенітет, незалежність та територіальну цілісність лише на словах, переважає у всіх регіонах України (від 42,4% на Донбасі до 48,1% – у Західному регіоні).

Оцінюючи ефективність роботи різних структур у протидії загрозам національній безпеці за п'ятибальною шкалою (де “1” означає “вкрай не ефективно”, а “5” – “максимально ефективно”), громадяни дають досить низькі оцінки ефективності роботи Кабінету міністрів (2,0 бала), Верховної Ради (2,0 бала), Міністерства оборони та Генерального штабу (2,3 бала), Президента (2,4 бала), Міністерства внутрішніх справ (2,5 бала), СБУ (2,7 бала). Вище оцінюється діяльність Державної прикордонної служби (3,0 бала), Збройних сил України (3,3 бала) та Національної гвардії (3,4 бала), а найвище – добровольчих батальйонів (3,7 бала) та волонтерських організацій (4,0 бала).

¹ Списки країн, з яких респонденти вибирали відповіді, у 2015 р. відрізнялися від списків, використовуваних у 2012-2014 рр., зокрема, у 2015 р. у них не були представлені міждержавні та міжнародні союзи та структури (ЄС, ОБСЄ, НАТО тощо), а також були додані деякі країни (країни Балтії та Китай). Однак, отримана динаміка відповідей все ж відображає зміни в громадській свідомості з цього питання.

Оцінка діяльності армії та інших силових структур

13,6% опитаних вважають, що Збройні Сили та інші військові формування України повною мірою здатні надійно захистити суверенітет держави від воєнних загроз, 57,4% – що частково здатні, а 22,3% – що не здатні.

Найчастіше причинами низької ефективності Збройних Сил та інших військових формувань громадяни України вважають непрофесійне керівництво (61,4%), відсутність належного матеріально-технічного забезпечення (49,7%) та корупцію (47,7%). Значно рідше називаються недостатній професійний рівень солдатів і офіцерів (25,7%) та низькі моральні якості військовослужбовців (9,1%). На недостатній професійний рівень солдатів і офіцерів частіше вказують жителі Південного (35,3%), Східного (30,2%) регіонів, а особливо Донбасу (50,8%), але у всіх без винятку регіонах найчастіше причиною низької ефективності Збройних Сил називають непрофесійне керівництво.

Найчастіше вважають, що в трагічних поразках на Донбасі (Дебальцеве, Іловайськ) насамперед винні Міністерство оборони та Генеральний штаб (36,1%) та Президент України – Головнокомандувач Збройних Сил (27,7%). Керівництво АТО називають 14,1% респондентів, Кабінет Міністрів – 3,7%, командирів та бійців військових частин і підрозділів – 2,4%, командирів та бійців добровольчих батальйонів – 0,8% опитаних.

Готовність громадян захищати країну і підтримувати армію

23,9% громадян України готові захищати свою країну із зброєю в руках, 27,5% – участю у волонтерському русі, 30,4% заявили, що не готові захищати країну, а 18,2% вагалися з відповіддю. Найчастіше готовність захищати країну зі зброєю в руках висловлюють жителі Західного (29,8%) та Центрального (29,6%) регіонів, тоді як у Південному, Східному регіонах та на Донбасі таку готовність висловлюють від 16 до 18% опитаних. Найчастіше готові захищати свою країну участю у волонтерському русі жителі Західного регіону (37,7%), найрідше – жителі Південного регіону (15,0%), в інших регіонах – від 24% до 29%. Найчастіше відповідають, що не готові захищати країну, жителі Донбасу (47,6%), Півдня (44,9%) та Сходу (42,4%). У Західному регіоні таку відповідь дають 18,1% опитаних, у Центральному – 19,0%.

На готовність захищати країну зі зброєю в руках найчастіше вказують респонденти віком до 40 років (серед тих, кому 18-29 років – 29,5%, 30-39 років – 31,3%), найрідше – ті, кому 60 років і більше – 14,7%. Серед представників вікової групи 18-29 років чоловічої статі про готовність захищати країну зі зброєю в руках вказують 44,4%, серед представників вікової групи 30-39 років чоловічої статі – 50,0%.

На готовність захищати країну участю у волонтерському русі приблизно однаковою мірою вказують представники усіх вікових груп, крім найстаршої (60 років і більше), у якій частка тих, хто висловлює таку готовність, дещо нижча (21,8%) від середньої по масиву опитаних. Відповідно, серед літніх людей найбільше тих, хто відповідає, що не готовий захищати країну (46,7%).

Відповідаючи на запитання: «Яким буде (було) Ваше рішення (порада), якщо Вам, або Вашим рідним чи близьким, надійде повістка з військкомату?», 25,8% опитаних обрали варіант відповіді «З'явитися до військкомату і бути готовим до мобілізації, оскільки захист Батьківщини є почесним обов'язком», 16,1% – «З'явитися до військкомату і бути готовим до мобілізації, оскільки в разі відмови можуть притягнути до відповідальності», 15,2% – «Ігнорувати, навіть, якщо є загроза притягнення до відповідальності, оскільки не довіряю нашій владі, яка «воює» лише на словах», 13,4% – «Ігнорувати навіть, якщо є загроза притягнення до відповідальності, оскільки це не війна, а каральна операція влади проти власного народу». Перший із цих варіантів («З'явитися до військкомату і бути готовим до мобілізації, оскільки захист Батьківщини є почесним обов'язком») найчастіше обирають жителі Західного (33,1%) і Центрального (30,2%) регіонів. А ігнорувати повістку до

військомоту через те, що вважають, що влада здійснює каральну операцію проти власного народу, найчастіше мають намір жителі Східного регіону (30,5%).

44,7% опитаних відповіли, що надавали протягом 2014-2015рр. добровільну допомогу Українській армії, Національній гвардії, добровольчим батальйонам, 15,3% допомагали пораненим бійцям, 14,4% – біженцям із Криму та сходу України, 8,1% – сім'ям загиблих. 35,3% респондентів відповіли, що не надавали жодної допомоги.

Найчастіше надавали допомогу українській армії, Національній гвардії, добровольчим батальйонам жителі Західного (66,3%) та Центрального (59,0%) регіонів, це ж саме стосується і допомоги пораненим бійцям (відповідно 24,0% і 18,5%). Допомогу біженцям найчастіше надавали жителі Донбасу (36,3%). Найчастіше відповідають, що не надавали жодного допомоги, жителі Півдня (65,1%) та Сходу (54,7%).

Оцінка громадянами ситуації на Донбасі

Оцінюючи власний рівень поінформованості про ситуацію в зоні АТО, лише 32,8% респондентів відповідають, що вони достатньо поінформовані, 41,1% – що недостатньо поінформовані, 17,0% – що практично не мають достовірної інформації. Лише 3,5% респондентів зазначили, що ситуація в зоні АТО їх зовсім не цікавить. Найчастіше зазначають, що вони достатньо поінформовані про ситуацію в зоні АТО, жителі Донбасу (39,7%) та Сходу (41,4%).

Оцінюючи ситуацію на Сході країни, найчастіше опитані відповідають, що на Сході України відбувається сепаратистський заколот, підтриманий Росією (31,5%) та відбувається війна між Україною і Росією (28,0%). 16,3% дають відповідь, що у цьому регіоні відбувається громадянська війна – конфлікт між проукраїнськи і проросійськи налаштованими громадянами України, 8,4% – що там відбувається війна між Росією і США, і 7,4% – боротьба за незалежність Донецької та Луганської народних республік. Жителі Західного регіону найчастіше схильні вважати, що на Сході країни відбувається війна між Україною і Росією (44,5%) та сепаратистський заколот, підтриманий Росією (38,1%), жителі Центрального регіону – сепаратистський заколот, підтриманий Росією (44,5%) та війна між Україною і Росією (30,3%), жителі Півдня – сепаратистський заколот, підтриманий Росією (24,7%), громадянська війна – конфлікт між проукраїнськи і проросійськи налаштованими громадянами України (22,8%), війна між Росією і США (18,1%), жителі Сходу – громадянська війна – конфлікт між проукраїнськи і проросійськи налаштованими громадянами України (24,0%), сепаратистський заколот, підтриманий Росією (21,6%), війна між Україною і Росією (19,1%), жителі Донбасу – громадянська війна – конфлікт між проукраїнськи і проросійськи налаштованими громадянами України (35,4%), війна між Україною і Росією (22,5%).

Переважає більшість (71,8%) громадян України вважають, що Росія є державою-агресором, стороною конфлікту на Сході України, а ДНР та ЛНР – терористичні організації, які не є представниками населення відповідних територій (64,4%). Ці результати статистично значуще не відрізняються від тих, що були отримані у березні та серпні 2015 р. Вважають Росію державою-агресором більшість жителів Західного (93,1%), Центрального (91,7%) та Південного (52,6%) регіонів, та відносна більшість жителів Східного регіону (47,8%) і Донбасу (42,0%). Вважають ДНР та ЛНР терористичними організаціями переважна більшість жителів Західного (86,0%) і Центрального (83,5%) регіонів та відносна більшість жителів Південного регіону (48,1%). У Східному регіоні та на Донбасі частки тих, хто вважає ДНР та ЛНР терористичними організаціями, та тих, хто вважає, що ДНР і ЛНР є представниками населення відповідних територій, статистично значуще не відрізняються.

Оцінюючи, якими повинні бути подальші дії щодо врегулювання конфлікту на Сході України, 34,4% респондентів виступають за продовження АТО до повного відновлення контролю України над зайнятими сепаратистами територіями, 22,7% – за надання цим територіям особливого статусу у складі України, а 20,1% – за відокремлення від України цих територій.

Ті респонденти, які виступають за відокремлення від України цих територій, найчастіше мотивують це тим, що не хочуть, щоб жителі цих територій впливали на політику України і отримували кошти з українського бюджету (62,4%), і лише 27,2% – тим, що вважають, що жителі цього регіону мають право на самовизначення.

Частка респондентів, які виступають за надання цим територіям особливого статусу у складі України, зменшилася порівняно з серпнем 2015 р. (тоді вона становила 28,5%).

Найчастіше за продовження АТО до повного відновлення контролю України над зайнятими сепаратистами територіями виступають жителі Центрального (45,1%) і Західного (42,8%) регіонів, за надання цим територіям особливого статусу у складі України – жителі Південного (30,8%), Східного (40,2%) регіонів та Донбасу (42,3%).

Відповідаючи на пряме запитання, чи слід надавати Донбасу особливий статус, підтримують цю позицію 31,2% опитаних, не підтримують – 48,6%.

У випадку, якщо Україні все ж доведеться співіснувати з непідконтрольною частиною Донбасу, майже половина (45,1%) респондентів вважають, що у такому випадку необхідно припинити будь-які стосунки (у т.ч. економічні) між Україною та непідконтрольними територіями Донбасу, а 27,6% – що слід надати Донбасу особливий статус з можливістю його впливу на політику (у т.ч. і міжнародну) України.

За припинення стосунків виступають більшість опитаних у Західному (55,7%) та Центральному (54,0%) регіонах. На Сході відносна більшість (47,3%) виступає за надання Донбасу особливого статусу, а на Півдні та Донбасі частки прихильників обох точок зору статистично значуще не відрізняються.

Оцінюючи, який варіант врегулювання конфлікту на Сході становить більшу загрозу для стабільності та розвитку України – заморожування конфлікту та створення «кордону» вздовж лінії розмежування чи надання цим територіям особливого статусу у складі України (амністія, права на мовне самовизначення, призначення керівництва судів і прокуратури, створення народної міліції, неможливість дострокового припинення повноважень місцевих депутатів та обраних посадових осіб тощо), думки респондентів розділилися – 36,8% вважають, що більшу загрозу становить перший із цих варіантів, 32,0% – що другий, а 31,2% не визначилися. На більшу небезпеку заморожування конфлікту вказує відносна більшість опитаних у Центральному, Південному та Східному регіонах, на приблизно однакову небезпеку обох варіантів – жителі Західного регіону та Донбасу.

Частіше громадяни України вважають, що якщо території ДНР та ЛНР будуть повернуті до складу України, потрібно буде відновлювати зруйновану інфраструктуру цих регіонів головним чином за рахунок Росії (29,6%) або за рахунок лише тих коштів, які збиратимуться на цих територіях (29,4%). 23,5% дотримуються думки, що це потрібно робити за рахунок України. Жителі Донбасу найчастіше схильні вважати, що інфраструктуру цих регіонів потрібно відновлювати за рахунок України (40,4%), і рідше, ніж жителі інших регіонів, дотримуються думки, що це потрібно робити за рахунок лише тих коштів, які збиратимуться на цих територіях (17,7%).

Порівняно з березнем 2015 р. в українському суспільстві змінилися оцінки поточних результатів Мінських домовленостей. Якщо у березні 2015 р. позитивно їх оцінювали 34% опитаних, то у серпні 2015р. – лише 11,9%. У листопаді частка тих, хто їх оцінює позитивно, дещо зросла (до 16,1%), хоча й залишається істотно нижчою, ніж у березні. Частка тих, хто їх оцінює негативно, зросла з 22,2% у березні до 44,0% у серпні. У листопаді негативізм в оцінках дещо знизився (до 32,5%). У листопаді порівняно з серпнем зросла частка тих, хто оцінює результати Мінських домовленостей нейтрально (з 22,9% до 28,0%). Негативні оцінки результати Мінських домовленостей найбільш виражені у Західному, Центральному регіонах та на Донбасі.

Відповідаючи на запитання: «Як Ви ставитеся до вимушених переселенців з Криму та сходу?» найчастіше респонденти відповідають: «Нейтрально. Їх присутність в нашому місті (селі) майже не помітна і не створює жодних проблем для мене особисто» (40,5%). 32,1% відповіли, що ставляться до них позитивно (співчувають і по можливості готові їм

допомагати», а 20,9% відповіли, що ставляться негативно, мотивуючи це тим, що «вони, насамперед чоловіки, повинні були захищати свої села і міста від проросійських сепаратистів, а тепер вимагають пільг, не поважають місцевих мешканців і звичаїв». Нейтральне ставлення до біженців висловлює відносна більшість опитаних у Західному, Центральному та Східному регіонах. У Південному регіоні та на Донбасі приблизно рівні частки респондентів висловлюють нейтральне і позитивне ставлення до біженців.

Українсько-російський конфлікт: причини та шляхи врегулювання

Оцінюючи основні причини російсько-українського конфлікту, респонденти найчастіше називають намагання України вийти з-під впливу Росії та спроби Росії утримати Україну у сфері свого впливу (46,7%), неприйняття Росією євроінтеграційного курсу України (38,4%), неприйняття Росією України як самостійної, суверенної держави з незалежною зовнішньою політикою (35,4%), загрозу для Росії можливого вступу України до НАТО (30,3%).

Більшість опитаних (56,5%) погоджуються з тим, що не слід робити жодних поступок Росії та сепаратистам, з часом слід відновити контроль над усією територією України навіть, якщо це вимагає значних втрат (не погоджуються лише 25,6%). 67,9% не погоджуються з тим, що слід відмовитись від претензій стосовно незаконності анексії та визнати російський статус Криму, 65,4% не погоджуються, що слід відмовитись від намірів вступу до ЄС та будь-яких рішень, що можуть спровокувати Росію.

Якщо у березні і серпні 2015р. відносна більшість опитаних була переконана у необхідності надання Україні летальної зброї західними державами, то у листопаді число прихильників надання такої зброї Україні дещо знизилася (з 40,5% у серпні до 34,5%). Це може бути пов'язане із зменшенням інтенсивності бойових дій на Донбасі. Підтримують надання летальної зброї Україні відносна більшість опитаних у Західному (45,6%) і Центральному (42,4%) регіонах, не підтримують більшість респондентів у Східному регіоні (52,6%) та на Донбасі (66,0%) та відносна більшість – у Південному регіоні (39,5%).

Разом з тим, більше половини (53,0%) опитаних вважають, що, міжнародна допомога Україні у боротьбі з російською агресією є недостатньою. Лише 15,9% вважають її суттєвою. Недостатньою її вважають більшість жителів Західного та Центрального регіонів та відносна більшість жителів Південного, Східного регіонів та Донбасу.

Оцінка ролі міжнародних організацій у врегулюванні україно-російського конфлікту є загалом невисокою. Оцінюючи роль різних організацій за шкалою від «0» до «5», де «0» означає, що роль мінімальна, а «5» – що роль максимальна, дещо вище респонденти оцінюють роль Європейського союзу (2,6 бала) та ОБСЄ (2,5 бала). Роль ООН та НАТО оцінюється 2,3 балами. Найнижчу оцінку отримала роль СНД у врегулюванні конфлікту – вона близька до абсолютного мінімуму (1,1 бала).

Дані в таблицях наведені у відсотках, якщо не зазначене інше.

Області розподіляються за регіонами таким чином:

Захід: Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області.

Центр: Вінницька, Житомирська, Київська, Кіровоградська, Полтавська, Сумська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська області та місто Київ.

Південь: Миколаївська, Одеська, Херсонська області.

Схід: Дніпропетровська, Запорізька, Харківська області.

Донбас: Донецька, Луганська області.

ОДНОМІРНИЙ РОЗПОДІЛ ВІДПОВІДЕЙ НА ЗАПИТАННЯ

Які загрози є більш небезпечними для незалежності, суверенітету і територіальної цілісності України?

Зовнішні (збройна агресія, підбивна діяльність, економічна війна, інформаційно-психологічна війна)	17,8
Внутрішні (неефективність влади, корупція, недостатні оборонні можливості)	30,3
Зовнішні та внутрішні загрози є однаково небезпечними	47,0
Важко відповісти	4,9

Оцініть, будь ласка, наскільки серйозними Ви вважаєте наступні ВНУТРІШНІ загрози для національної безпеки України? (за шкалою від «0» до «10», де «0» означає, що загроз не має, а «10» – що загроза є максимально небезпечною)

	Середня оцінка
Корупція	8,54
Олігархічна модель держави	7,92
Загострення внутрішньополітичної боротьби, протистояння між різними гілками влади	7,50
Діяльність незаконних збройних формувань	7,09
Зростання рівня злочинності	6,91
Масові протести проти соціально-економічної політики влади (загострення економічної кризи, масового безробіття, різкого падіння рівня доходів громадян)	6,79
Терористична та диверсійна діяльність	6,68
Входження т.зв. ДНР і ЛНР до складу України з наданням їм особливого статусу згідно Мінських домовленостей (амністія, право на мовне самовизначення, призначення керівництва судів і прокуратури, створення народної міліції, неможливість дострокового припинення повноважень місцевих депутатів та обраних посадових осіб тощо)	6,34
Розпалювання міжнаціональної, релігійної ворожнечі, сепаратистських рухів	6,21
Підбивна антиукраїнська діяльність, спрямована на безпідставну дискредитацію дій влади, поширення панічних настроїв, зрив мобілізації тощо	6,11
Політичні спекуляції на питаннях мови, церковної приналежності, патріотизму, національних героїв, зовнішньополітичної орієнтації (Росія-Європа)	5,93
Техногенні катастрофи	5,76
Зростання числа вимушених переселенців	5,21

Оцініть, будь ласка, наскільки серйозними Ви вважаєте наступні ЗОВНІШНІ загрози для національної безпеки України? (за шкалою від «0» до «10», де «0» означає, що загроз не має, а «10» – що загроза є максимально небезпечною)

	Середня оцінка
Потрапляння України в боргову залежність від іноземних кредиторів	7,67
Збройна агресія Росії (масштабна або локальна)	7,59
Торговельно-економічні, енергетичні війни	7,45
Підбивна діяльність з боку Росії (диверсії, підтримка сепаратистських рухів)	7,40
Інформаційно-психологічна війна, спрямована на розпалювання міжнаціональної, міжрегіональної, релігійної ворожнечі, дискредитацію дій влади і силових структур, поширення панічних настроїв, зрив мобілізації тощо	7,19
Розповсюдження зброї масового ураження	6,83
Міжнародний тероризм	6,51
Загроза розповсюдження епідемій	6,43
Використання Заходом території України для війни з Росією	6,20
Створення негативного іміджу України за кордоном	6,01

Оцініть, будь ласка, рівень загрози для України з боку різних країн (чи блоків країн) за шкалою від «0» до «10», де «0» означає, що загрози немає, а «10» – що загроза максимальна.

Рівень загрози з боку:	Середня оцінка
Росії	7,55
ОДКБ (Росія, Вірменія, Білорусь, Казахстан, Киргизстан, Таджикистан)	4,21
США	3,18
НАТО	2,62
Китаю	2,16
Румунії	1,50
Туреччини	1,47
Угорщини	1,46
Польщі	1,40
Білорусі	1,38

Чи відчуваєте Ви себе захищеним від :

	Так	Ні	Важко відповісти
Військової агресії	17,7	75,7	6,7
Зіткнень на міжнародному, міжрегіональному або релігійному ґрунті	25,8	60,5	13,8
Терористичних актів	12,0	77,4	10,5
Великих стихійних лих	13,8	74,2	12,0
Епідемічних захворювань (туберкульоз, ВІЛ/СНІД тощо)	15,7	72,2	12,0
Техногенних катастроф	11,1	74,2	14,8
Дій української влади	11,4	74,4	14,2
Спроб відчуження Вашої власності (бізнес, земля, житло тощо)	17,5	63,7	18,8

У разі воєнної загрози (збройного нападу) Україна може розраховувати, насамперед, на...

Лише на власні сили	53,0
Широку міжнародну допомогу	11,6
Допомогу країн СНД і ОДКБ	1,6
Допомогу Росії	2,2
Допомогу країн ЄС і НАТО	15,8
Допомогу США	2,9
Важко відповісти	13,0

Що найбільшою мірою забезпечуватиме безпеку країни?

Миротлюбна, ефективна зовнішня політика, добросусідські партнерські відносини з країнами світу	26,3
Позаблоковий статус	6,1
Вступ до НАТО	20,7
Вступ до ОДКБ (військовий блок Росії, Вірменії, Білорусі, Казахстану, Киргизстану, Таджикистану)	2,4
Гарантії провідних країн світу	4,9
Потужна, добре озброєна армія	30,5
Важко відповісти	9,1+

Які країни можна вважати нашими стратегічними союзниками (які готові надати військову допомогу Україні, а Україна повинна прийти їм на допомогу в разі потреби)? (Респондент міг вибрати кілька варіантів відповіді)

США	39,1
Велика Британія	15,1
Канада	20,7
Німеччина	24,0
Польща	34,2
Туреччина	3,6
Франція	9,0
Країни Балтії (Естонія, Латвія, Литва)	24,0
Білорусь	11,9
Росія	5,9
Грузія	16,4
Китай	1,0
Україна не має стратегічних союзників	23,0
Важко відповісти	17,0
Інше	2,1

Чи підтримуєте Ви можливість надання Україною військової допомоги (відповідно до норм міжнародного права) іншим країнам, що зазнали збройної агресії?

Так	31,5
Ні, Україна повинна утримуватися від надання військової допомоги	44,7
Важко відповісти	23,7

Як би Ви охарактеризували дії влади (Президент, Уряд, Верховна Рада), спрямовані на захист суверенітету, незалежності та територіальної цілісності України?

Роблять все можливе	12,4
Захищають лише на словах, а насправді – переймаються боротьбою за владу та ресурси	45,8
Бояться Путіна і готові принести в жертву національні інтереси, щоб уникнути боротьби	11,0
Українська влада не має власної позиції і виконує вказівки Європи і США	20,7
Важко відповісти	10,1

Як Ви оцінюєте ефективність роботи наступних структур у протидії загрозам національній безпеці? Дайте, будь ласка, оцінку за 5-бальною шкалою, де “1” означає “вкрай не ефективно”, а “5” – “максимально ефективно”.

	Середня оцінка
Волонтерські організації	3,98
Добровольчі батальйони	3,69
Національна гвардія	3,36
Збройні сили	3,25
Державна прикордонна служба	3,00
СБУ	2,68
Міністерство внутрішніх справ (поліція/міліція)	2,48
Президент	2,41
Міністерство оборони, Генеральний штаб ЗС	2,29
Кабінет міністрів	2,04
Верховна Рада	1,99

Як Ви вважаєте, чи здатні Збройні Сили та інші військові формування України надійно захистити суверенітет держави від воєнних загроз?

Повністю	13,6
Частково	57,4
Не здатні	22,3
Важко відповісти	6,6

Якими є головні причини низької ефективності Збройних Сил та інших військових формувань? (Респондент міг вибрати кілька варіантів відповіді)

Непрофесійне керівництво	61,4
Недостатній професійний рівень солдатів і офіцерів	25,7
Низькі моральні якості військовослужбовців	9,1
Відсутність належного матеріально-технічного забезпечення	49,7
Корупція	47,7
Інше	2,0
Важко відповісти	2,2

На Вашу думку, хто насамперед винен у трагічних поразках на Донбасі (Дебальцеве, Іловайськ)?

Міністерство оборони та Генеральний штаб	36,1
Керівництво АТО	14,1
Командири і бійці військових частин і підрозділів	2,4
Командири і бійці добровольчих батальйонів	0,8
Президент України – Головнокомандувач Збройних Сил	27,7
Кабінет Міністрів України	3,7
Важко відповісти	15,2

Чи готові Ви захищати свою країну?

Так, із зброєю в руках	23,9
Так, участю у волонтерському русі	27,5
Ні	30,4
Важко відповісти	18,2

Яким буде (було) Ваше рішення (порада), якщо Вам, або Вашим рідним чи близьким, надійде повістка з військкомату?

З'явитися у військкомат і бути готовим до мобілізації, оскільки захист Батьківщини є почесним обов'язком	25,8
З'явитися у військкомат і бути готовим до мобілізації, оскільки в разі відмови можуть притягнути до відповідальності	16,1
Ігнорувати, навіть, якщо є загроза притягнення до відповідальності, оскільки не довіряю нашій владі, яка «воює» лише на словах	15,2
Ігнорувати навіть, якщо є загроза притягнення до відповідальності, оскільки це не війна, а каральна операція влади проти власного народу	13,4
Інше	4,1
Важко відповісти	25,4

Чи надавали Ви протягом 2014-2015рр. добровільну допомогу: (Респондент міг вибрати кілька варіантів відповіді)

Українській армії (національній гвардії, добровольчим батальйонам)	44,7
Пораненим бійцям	15,3
Сім'ям загиблих	8,1
Біженцям із Криму та сходу України	14,4
Ні, не надавав	35,3
Інше	2,4
Важко відповісти	4,7

Як Ви оцінюєте рівень Вашої поінформованості про ситуацію у зоні АТО?

Достатньо поінформований(а)	32,8
Недостатньо поінформований(а)	41,1
Практично не маю достовірної інформації	17,0
Ця ситуація мене зовсім не цікавить	3,5
Важко відповісти	5,5

Оцініть ситуацію на сході України. З яким твердженням Ви найбільшою мірою згодні?

На сході України відбувається боротьба за незалежність Донецької та Луганської народних республік	7,4
На сході України відбувається сепаратистський заколот, підтриманий Росією	31,5
На сході України відбувається громадянська війна – конфлікт між проукраїнськи і проросійськи налаштованими громадянами України	16,3
На сході України відбувається війна між Україною і Росією	28,0
На сході України відбувається війна між Росією і США	8,4
Важко відповісти	8,4

**З якими думками і оцінками стосовно ситуації на сході України Ви більшою мірою згодні:
Оцінка позиції Росії в конфлікті на сході України**

Росія – держава-агресор, сторона конфлікту	71,8
Росія непричетна до подій на сході України, не є стороною конфлікту	12,2
Важко відповісти	16,0

Оцінка ДНР і ЛНР

ДНР і ЛНР – терористичні організації, які не мають права представляти населення відповідних територій	64,4
ДНР і ЛНР – представники населення відповідних територій	22,8
Важко відповісти	12,8

Подальші дії щодо врегулювання конфлікту на сході України

Продовження АТО до повного відновлення контролю України над зайнятими сепаратистами територіями	34,4
Відокремлення від України цих територій	20,1
Надання цим територіям особливого статусу у складі України	22,7
Важко відповісти	22,8

Чому Ви підтримуєте відокремлення від України територій зайнятих сепаратистами?

	<i>% тих, хто підтримує відокремлення від України зайнятих сепаратистами територій</i>
Я вважаю, що жителі цього регіону мають право на самовизначення	27,2
Я не хочу, щоб жителі цих територій впливали на політику України і отримували кошти з українського бюджету	62,4
Інше	5,4
Важко відповісти / Немає відповіді	5,1

Співіснування України і непідконтрольної частини Донбасу

Надання Донбасу особливого статусу з можливістю його впливу на політику (у т.ч. і міжнародну) України	27,6
Припинення будь-яких стосунків (у т.ч. економічних) між Україною та непідконтрольними територіями Донбасу	45,1
Важко відповісти	27,3

На Ваш погляд, який варіант врегулювання конфлікту на Сході становить більшу загрозу для стабільності та розвитку України

Заморожування конфлікту та створення «кордону» вздовж лінії розмежування.	36,8
Надання цим територіям особливого статусу у складі України (амністія, права на мовне самовизначення, призначення керівництва судів і прокуратури, створення народної міліції, неможливості дострокового припинення повноважень місцевих депутатів та обраних посадових осіб тощо)	32,0
Важко відповісти	31,2

Якщо території т.зв. ЛНР і ДНР будуть повернуті до складу України, головним чином за рахунок яких коштів, на Вашу думку, потрібно буде відновлювати зруйновану інфраструктуру цих регіонів?

За рахунок України	23,5
За рахунок Росії	29,6
За рахунок лише тих коштів, які збиратимуться на цих територіях	29,4
Інше	4,2
Важко відповісти	13,4

Як Ви оцінюєте поточні результати Мінських домовленостей щодо ситуації на Донбасі?

Позитивно	16,1
Негативно	32,5
Нейтрально	28,0
Нічого про них не знаю	9,0
Важко відповісти	14,4

Як Ви ставитеся до вимушених переселенців з Криму та сходу України

Позитивно. Я їм співчуваю і по можливості готовий (-а) їм допомагати	32,1
Нейтрально. Їх присутність в нашому місті (селі) майже не помітна і не створює жодних проблем для мене особисто	40,5
Негативно. Вони, насамперед чоловіки, повинні були захищати свої села і міста від проросійських сепаратистів, а тепер вимагають пільг, не поважають місцевих мешканців і звичаїв	20,9
Інше	1,0
Важко відповісти	5,5

З якими думками і оцінками стосовно російсько-українського конфлікту Ви більшою мірою згодні?

Основними причинами російсько-українського конфлікту є: (Респондент міг вибрати кілька варіантів відповіді)

Намагання України вийти з-під впливу РФ і спроби Росії утримати Україну у сфері свого впливу	46,7
Неприйняття Росією євроінтеграційного курсу України	38,4
Неготовність обох країн до утвердження дійсно добросусідських, рівноправних, взаємовигідних відносин	10,8
Порушення прав російськомовного населення на сході України	6,9
Загроза для Росії можливого вступу України до НАТО	30,3
Протистояння Росії американському впливу на Україну	15,9
Прихід до влади в Україні націоналістичних сил	16,8
Неприйняття Росією України як самостійної, суверенної держави з незалежною зовнішньою політикою	35,4
Інше	2,8
Важко відповісти	8,7

Чи підтримуєте Ви наведені можливі рішення заради врегулювання російсько-українського конфлікту?

	Підтримую	Не підтримую	Важко відповісти
Не слід робити жодних поступок Росії та сепаратистам, з часом слід відновити контроль над усією територією України навіть, якщо це вимагає значних втрат	56,5	25,6	17,9
Слід відмовитись від претензій стосовно незаконності анексії та визнати російський статус Криму	16,2	67,9	15,9
Слід відмовитись від намірів вступу до ЄС та будь-яких рішень, що можуть спровокувати Росію	14,6	65,4	20,0
Слід надати Донбасу особливий статус	31,2	48,6	20,2

Як Ви ставитесь до можливості надання Україні західними державами летальної (смертельної) зброї?

Надання Україні такої зброї є необхідним, воно дасть можливість українському війську зупинити сепаратистські угруповання, озброєвані Росією, в разі їх подальшого наступу	34,5
Надання Україні такої зброї ускладнить мирне вирішення конфлікту, може загострити збройне протистояння	38,3
Надання Україні такої зброї принципово не змінить ситуацію	16,2
Важко відповісти	10,9

Як Ви вважаєте, міжнародна допомога Україні у боротьбі з російською агресією є?..

Суттєвою	15,9
Недостатньою	53,0
Нічого не чув (-ла) про таку допомогу	13,0
Важко відповісти	18,2

Оцінка ролі міжнародних організацій у врегулюванні україно-російського конфлікту, за шкалою від «0» до «5», де «0» означає, що роль мінімальна, а «5» – що роль максимальна.

	Середня оцінка
ЄС	2,60
ОБСЄ	2,51
НАТО	2,28
ООН	2,26
СНД	1,12

РОЗПОДІЛ ВІДПОВІДЕЙ НА ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗА РЕГІОНАМИ

Які загрози є більш небезпечними для незалежності, суверенітету і територіальної цілісності України?

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
Зовнішні (збройна агресія, підривна діяльність, економічна війна, інформаційно-психологічна війна)	17,6	20,7	15,3	17,8	13,6
Внутрішні (неефективність влади, корупція, недостатні оборонні можливості)	22,4	23,7	38,1	40,4	38,3
Зовнішні та внутрішні загрози є однаково небезпечними	54,8	54,3	43,3	38,3	33,2
Важко відповісти	5,2	1,3	3,3	3,5	14,9

Оцініть, будь ласка, наскільки серйозними Ви вважаєте наступні ВНУТРІШНІ загрози для національної безпеки України? (за шкалою від «0» до «10», де «0» означає, що загрози немає, а «10» – що загроза є максимально небезпечною)

		Середня оцінка				
		Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
1	Масові протести проти соціально-економічної політики влади (загострення економічної кризи, масового безробіття, різкого падіння рівня доходів громадян)	6,29	7,20	8,31	6,75	5,58
2	Корупція	8,17	8,54	9,10	8,87	8,26
3	Загострення внутрішньополітичної боротьби, протистояння між різними гілками влади	7,11	7,59	8,77	8,13	6,20
4	Олігархічна модель держави	7,82	7,99	8,75	8,04	7,15
5	Зростання числа вимушених переселенців	5,09	5,39	6,92	5,29	3,81
6	Розпалювання міжнаціональної, релігійної ворожнечі, сепаратистських рухів	5,81	6,16	7,16	7,12	5,13
7	Підривна антиукраїнська діяльність, спрямована на безпідставну дискредитацію дій влади, поширення панічних настроїв, зрив мобілізації тощо	5,54	6,43	7,31	6,15	5,30
8	Техногенні катастрофи	4,90	5,84	7,16	6,44	4,86
9	Терористична та диверсійна діяльність	6,14	6,80	7,88	7,00	5,89
10	Зростання рівня злочинності	6,12	6,87	8,53	7,57	6,16
11	Діяльність незаконних збройних формувань	6,46	7,00	8,13	7,88	6,47
12	Входження т.зв. ДНР і ЛНР до складу України з наданням їм особливого статусу згідно Мінських домовленостей (амністія, право на мовне самовизначення, призначення керівництва судів і прокуратури, створення народної міліції, неможливість дострокового припинення повноважень місцевих депутатів та обраних посадових осіб тощо)	6,71	6,69	6,83	5,63	5,68
13	Політичні спекуляції на питаннях мови, церковної приналежності, патріотизму, національних героїв, зовнішньополітичної орієнтації (Росія-Європа)	5,35	6,21	6,58	6,66	4,80

Оцініть, будь ласка, наскільки серйозними Ви вважаєте наступні ЗОВНІШНІ загрози для національної безпеки України? (за шкалою від «0» до «10», де «0» означає, що загроз не має, а «10» – що загроза є максимально небезпечною)

		Середня оцінка				
		Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
1	Збройна агресія Росії (масштабна або локальна)	8,40	8,84	6,50	6,32	5,94
2	Підбивна діяльність з боку Росії (диверсії, підтримка сепаратистських рухів)	8,27	8,52	6,42	6,26	5,67
3	Торговельно-економічні, енергетичні війни	7,20	7,86	7,62	7,57	6,66
4	Інформаційно-психологічна війна, спрямована на розпалювання міжнародної, міжрегіональної, релігійної ворожнечі, дискредитацію дій влади і силових структур, поширення панічних настроїв, зрив мобілізації тощо	7,06	7,61	7,30	7,24	6,36
5	Міжнародний тероризм	5,83	6,91	7,55	6,62	5,75
6	Розповсюдження зброї масового ураження	5,85	7,16	7,97	7,31	5,99
7	Загроза розповсюдження епідемій	5,44	6,73	7,61	7,05	5,53
8	Використання Заходом території України для війни з Росією	5,07	6,06	7,79	7,26	5,62
9	Потрапляння України в боргову залежність від іноземних кредиторів	6,85	7,67	8,80	8,37	7,09
10	Створення негативного іміджу України за кордоном	5,29	6,19	7,42	6,35	5,22

5. Оцініть, будь ласка, рівень загрози для України з боку різних країн (чи блоків країн) за шкалою від «0» до «10», де «0» означає, що загрози немає, а «10» – що загроза максимальна.

Рівень загрози з боку:		Середня оцінка				
		Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
1	Росії	9,01	8,75	6,11	6,03	5,48
2	США	1,91	2,66	4,89	4,59	3,11
3	Китаю	1,96	2,44	1,93	2,26	1,93
4	Білорусі	1,89	1,41	1,14	1,41	0,76
5	Румунії	1,62	1,30	1,79	1,90	1,00
6	Угорщини	1,56	1,32	1,77	1,84	0,91
7	Польщі	1,28	1,18	1,85	2,04	0,97
8	Туреччини	1,26	1,36	1,88	2,01	1,07
9	НАТО	1,48	2,08	4,59	3,90	2,38
10	ОДКБ (Росія, Вірменія, Білорусь, Казахстан, Киргизстан, Таджикистан)	5,48	4,75	2,90	3,50	3,03

Чи відчуваєте Ви себе захищеним від військової агресії

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
Так	19,6	11,2	14,6	15,9	33,5
Ні	73,0	83,7	80,8	78,2	56,0
Важко відповісти	7,4	5,1	4,7	5,9	10,4

Чи відчуваєте Ви себе захищеним від зіткнень на міжнародному, міжрегіональному або релігійному ґрунті

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
Так	34,4	21,8	14,5	23,2	34,1
Ні	50,1	62,9	69,6	67,3	54,9
Важко відповісти	15,5	15,2	15,9	9,5	11,0

Чи відчуваєте Ви себе захищеним від терористичних актів

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
Так	15,2	11,1	6,1	12,1	13,9
Ні	68,8	81,3	88,8	77,7	72,2
Важко відповісти	15,9	7,6	5,2	10,2	13,9

Чи відчуваєте Ви себе захищеним від великих стихійних лих

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
Так	15,5	13,3	9,3	16,4	12,6
Ні	68,6	77,8	85,0	77,1	63,1
Важко відповісти	16,0	8,9	5,6	6,5	24,3

Чи відчуваєте Ви себе захищеним від епідемічних захворювань (туберкульоз, ВІЛ/СНІД тощо)

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
Так	16,2	14,1	10,7	14,3	23,7
Ні	69,3	77,1	84,1	76,8	51,9
Важко відповісти	14,5	8,7	5,1	8,9	24,3

Чи відчуваєте Ви себе захищеним від техногенних катастроф

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
Так	16,0	10,8	2,3	13,8	7,9
Ні	69,3	79,5	88,8	77,0	55,8
Важко відповісти	14,8	9,8	8,8	9,2	36,3

Чи відчуваєте Ви себе захищеним від дій української влади

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
Так	14,3	10,3	5,6	11,9	13,2
Ні	72,4	74,8	83,7	79,8	63,1
Важко відповісти	13,3	14,9	10,7	8,3	23,7

Чи відчуваєте Ви себе захищеним від спроб відчуження Вашої власності (бізнес, земля, житло тощо)

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
Так	24,1	11,9	6,1	17,6	28,7
Ні	57,5	71,2	76,2	68,9	41,3
Важко відповісти	18,4	16,9	17,8	13,5	30,0

У разі воєнної загрози (збройного нападу) Україна може розраховувати, насамперед, на...

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
Лише на власні сили	59,5	57,5	52,3	45,0	43,5
Широку міжнародну допомогу	6,2	11,1	9,3	12,9	20,2
Допомогу країн СНД і ОДКБ	0,0	0,1	5,6	3,5	1,6
Допомогу Росії	0,5	1,0	4,2	6,2	1,3
Допомогу країн ЄС і НАТО	19,8	18,3	9,3	18,3	6,3
Допомогу США	4,3	2,5	3,2	1,6	4,1
Важко відповісти	9,7	9,5	16,2	12,4	23,0

Що найбільшою мірою забезпечуватиме безпеку країни?

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
Миролюбна, ефективна зовнішня політика, добросусідські партнерські відносини з країнами світу	14,4	22,0	36,0	30,3	40,4
Позаблоковий статус	1,7	2,3	9,8	10,5	12,0
Вступ до НАТО	28,5	24,9	12,1	18,9	9,1
Вступ до ОДКБ (військовий блок Росії, Вірменії, Білорусі, Казахстану, Киргизстану, Таджикистану)	0,5	1,0	5,6	6,8	1,3
Гарантії провідних країн світу	2,4	5,7	2,3	4,9	8,5
Потужна, добре озброєна армія	39,5	35,5	25,7	21,6	21,5
Важко відповісти	13,1	8,6	8,4	7,0	7,3

Які країни можна вважати нашими стратегічними союзниками (які готові надати військову допомогу Україні, а Україна повинна прийти їм на допомогу в разі потреби)? (Дайте всі необхідні варіанти відповіді)

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
1 США	57,1	46,1	21,5	26,1	26,8
2 Велика Британія	21,0	16,9	7,9	12,9	11,1
3 Канада	34,1	19,2	12,1	12,9	21,1
4 Німеччина	28,2	29,1	9,3	22,6	19,2
5 Польща	55,7	38,1	17,2	20,8	24,6
6 Туреччина	5,7	3,6	1,9	3,2	2,5
7 Франція	10,0	9,5	6,1	11,6	5,4
8 Країни Балтії (Естонія, Латвія, Литва)	34,0	24,3	16,8	15,9	24,6
9 Білорусь	7,4	8,9	14,4	23,8	8,8
10 Росія	1,7	1,3	7,0	18,6	5,4
11 Грузія	23,4	14,6	13,0	13,0	17,0
12 Китай	0,7	0,4	2,3	1,6	0,6
13 Україна не має стратегічних союзників	12,4	23,6	33,0	29,4	21,5
14 Важко відповісти	11,2	14,1	24,3	14,6	28,4
15 Інше	2,4	0,9	2,3	1,6	5,0

Чи підтримуєте Ви можливість надання Україною військової допомоги (відповідно до норм міжнародного права) іншим країнам, що зазнали збройної агресії?

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
Так	37,9	30,3	22,4	32,1	30,9
Ні, Україна повинна утримуватися від надання військової допомоги	38,9	38,1	48,6	51,2	56,8
Важко відповісти	23,2	31,6	29,0	16,7	12,3

Як би Ви охарактеризували дії влади (Президент, Уряд, Верховна Рада), спрямовані на захист суверенітету, незалежності та територіальної цілісності України?

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
Роблять все можливе	15,8	9,6	9,8	11,1	17,4
Захищають лише на словах, а насправді – переймаються боротьбою за владу та ресурси	48,1	47,5	43,9	44,6	42,4
Бояться Путіна і готові принести в жертву національні інтереси, щоб уникнути боротьби	12,7	12,2	9,3	10,5	7,3
Українська влада не має власної позиції і виконує вказівки Європи і США	12,7	17,8	26,2	24,3	30,1
Важко відповісти	10,8	12,9	10,8	9,5	2,8

Як Ви оцінюєте ефективність роботи наступних структур у протидії загрозам національній безпеці? Дайте, будь ласка, оцінку за 5-бальною шкалою, де “1” означає “вкрай не ефективно”, а “5” – “максимально ефективно”

		Середня оцінка				
		Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
1	Президент	2,52	2,50	2,39	2,21	2,32
2	Кабінет міністрів	2,19	2,05	1,98	2,02	1,89
3	Верховна Рада	2,11	2,00	1,93	1,97	1,86
4	Міністерство оборони, Генеральний штаб ЗС	2,32	2,35	2,25	2,17	2,28
5	Міністерство внутрішніх справ (поліція/міліція)	2,43	2,59	2,25	2,35	2,59
6	Збройні сили	3,22	3,47	3,09	3,09	3,09
7	СБУ	2,57	2,78	2,71	2,63	2,63
8	Державна прикордонна служба	2,89	3,19	3,10	2,84	2,85
9	Національна гвардія	3,48	3,63	3,17	3,14	2,97
10	Добровольчі батальйони	3,89	4,01	3,38	3,55	3,08
11	Волонтерські організації	4,07	4,11	3,88	3,89	3,74

Як Ви вважаєте, чи здатні Збройні Сили та інші військові формування України надійно захистити суверенітет держави від воєнних загроз?

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
Повністю	11,9	18,3	6,5	7,8	17,4
Частково	71,9	59,0	44,4	51,9	49,7
Не здатні	10,7	16,4	30,8	34,9	30,4
Важко відповісти	5,5	6,3	18,3	5,5	2,5

Якими є головні причини низької ефективності Збройних Сил та інших військових формувань? (Респондент міг вибрати кілька варіантів відповіді)

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
Непрофесійне керівництво	59,9	63,2	62,8	55,0	66,2
Недостатній професійний рівень солдатів і офіцерів	12,6	16,7	35,3	30,2	50,8
Низькі моральні якості військовослужбовців	3,6	6,6	14,9	12,4	14,2
Відсутність належного матеріально-технічного забезпечення	54,4	51,1	49,1	53,1	37,2
Корупція	49,8	47,4	37,2	57,6	41,0
Інше	3,1	2,2	,9	2,4	
Важко відповісти	3,1	1,2	2,8	2,4	2,5

На Вашу думку, хто насамперед винен у трагічних поразках на Донбасі (Дебальцеве, Іловайськ)?

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
Міністерство оборони та Генеральний штаб	30,3	45,8	37,7	29,8	28,8
Керівництво АТО	17,4	8,7	11,2	13,7	23,7
Командири і бійці військових частин і підрозділів	0,7	1,3	0,5	3,5	6,6
Командири і бійці добровольчих батальйонів	0,2	0,4	0,5	1,1	2,5
Президент України – Головнокомандувач Збройних Сил	28,4	28,7	31,2	33,1	16,1
Кабінет Міністрів України	2,4	2,6	6,0	4,6	5,7
Важко відповісти	20,5	12,4	13	14,2	16,4

Чи готові Ви захищати свою країну?

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
Так, із зброєю в руках	29,8	29,6	18,2	17,0	15,8
Так, участю у волонтерському русі	37,7	28,9	15,0	23,5	24,3
Ні	18,1	19,0	44,9	42,4	47,6
Важко відповісти	14,3	22,6	22,0	17,0	12,3

Яким буде (було) Ваше рішення (порада), якщо Вам, або Вашим рідним чи близьким, надійде повістка з військкомату?

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
З'явитися у військкомат і бути готовим до мобілізації, оскільки захист Батьківщини є почесним обов'язком	33,1	30,2	16,0	21,6	18,0
З'явитися у військкомат і бути готовим до мобілізації, оскільки в разі відмови можуть притягнути до відповідальності	13,1	21,3	15,0	13,2	13,2
Ігнорувати, навіть, якщо є загроза притягнення до відповідальності, оскільки не довіряю нашій владі, яка «воює» лише на словах	21,2	11,2	13,1	12,7	20,5
Ігнорувати навіть, якщо є загроза притягнення до відповідальності, оскільки це не війна, а каральна операція влади проти власного народу	3,8	5,0	21,1	30,5	18,9
Інше	3,6	4,2	2,8	4,3	5,0
Важко відповісти	25,2	28,1	31,9	17,8	24,3

Чи надавали Ви протягом 2014-2015рр. добровільну допомогу: (усі варіанти)

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
Українській армії (національній гвардії, добровольчим батальйонам)	66,3	59,0	18,2	23,7	27,2
Пораненим бійцям	24,0	18,5	2,3	14,3	6,3
Сім'ям загиблих	12,9	8,2	2,3	5,4	8,9
Біженцям із Криму та сходу України	7,4	11,4	7,9	12,7	36,3
Ні, не надавав	21,4	21,5	65,1	54,7	40,7
Інше	2,9	2,5	1,4	3,8	0,6
Важко відповісти	3,1	8,2	4,2	3,8	1,3

Як Ви оцінюєте рівень Вашої поінформованості про ситуацію у зоні АТО?

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
Достатньо поінформований(а)	26,7	28,8	32,1	41,4	39,7
Недостатньо поінформований(а)	39,4	49,3	36,3	32,7	38,8
Практично не маю достовірної інформації	24,1	14,0	21,4	15,1	13,2
Ця ситуація мене зовсім не цікавить	2,9	1,2	6,0	5,4	5,7
Важко відповісти	6,9	6,7	4,2	5,4	2,5

Оцініть ситуацію на сході України. З яким твердженням Ви найбільшою мірою згодні?

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
На сході України відбувається боротьба за незалежність Донецької та Луганської народних республік	2,6	6,0	10,2	11,6	10,1
На сході України відбувається сепаратистський заколот, підтриманий Росією	38,1	44,5	24,7	21,6	10,8
На сході України відбувається громадянська війна – конфлікт між проукраїнськи і проросійськи налаштованими громадянами України	5,5	7,9	22,8	24,0	35,4
На сході України відбувається війна між Україною і Росією	44,5	30,3	11,6	19,1	22,5
На сході України відбувається війна між Росією і США	4,3	5,4	18,1	14,6	6,6
Важко відповісти	5,0	6,0	12,6	9,1	14,5

З якими думками і оцінками стосовно ситуації на сході України Ви більшою мірою згодні?:

Оцінка позиції Росії в конфлікті на сході України

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
1. Росія – держава-агресор, сторона конфлікту	93,1	91,7	52,6	47,8	42,0
2. Росія непричетна до подій на сході України, не є стороною конфлікту	2,4	1,2	21,4	25,9	26,2
3. Важко відповісти	4,5	7,1	26,0	26,2	31,9

Оцінка ДНР і ЛНР

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
1. ДНР і ЛНР – терористичні організації, які не мають права представляти населення відповідних територій	86,0	83,5	48,1	38,5	35,6
2. ДНР і ЛНР – представники населення відповідних територій	5,0	8,2	36,9	43,7	43,8
3. Важко відповісти	9,0	8,3	15,0	17,8	20,5

Подальші дії щодо врегулювання конфлікту на сході України

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
1. Продовження АТО до повного відновлення контролю України над зайнятими сепаратистами територіями	42,8	45,1	21,5	25,9	18,6
2. Відокремлення від України цих територій	23,2	19,7	26,2	18,1	15,1
3. Надання цим територіям особливого статусу у складі України	8,9	10,0	30,8	40,2	42,3
4. Важко відповісти	25,1	25,2	21,5	15,9	24,0

Співіснування України і невідконтрольної частини Донбасу

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
1. Надання Донбасу особливого статусу з можливістю його впливу на політику (у т.ч. і міжнародну) України	12,4	15,4	39,3	47,3	43,2
2. Припинення будь-яких стосунків (у т.ч. економічних) між Україною та невідконтрольними територіями Донбасу	55,7	54,0	34,6	32,7	33,4
3. Важко відповісти	31,9	30,6	26,2	20,0	23,3

На Ваш погляд, який варіант врегулювання конфлікту на Сході становить більшу загрозу для стабільності та розвитку України

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
1. Заморожування конфлікту та створення «кордону» вздовж лінії розмежування.	33,2	35,2	37,7	43,7	36,0
2. Надання цим територіям особливого статусу у складі України (амністія, права на мовне самовизначення, призначення керівництва судів і прокуратури, створення народної міліції, неможливості дострокового припинення повноважень місцевих депутатів та обраних посадових осіб тощо)	35,6	27,5	26,0	35,0	37,5
3. Важко відповісти	31,3	37,2	36,3	21,3	26,5

Якщо території т.зв. ЛНР і ДНР будуть повернуті до складу України, головним чином за рахунок яких коштів, на Вашу думку, потрібно буде відновлювати зруйновану інфраструктуру цих регіонів?

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
1. За рахунок України	13,3	20,1	24,2	26,7	40,4
2. За рахунок Росії	32,4	33,9	16,3	26,7	28,7
3. За рахунок лише тих коштів, які збиратимуться на цих територіях	30,5	33,0	36,3	27,0	17,7
4. Інше	3,6	3,2	3,3	5,9	6,0
5. Важко відповісти	20,2	9,7	20,0	13,7	7,3

Як Ви оцінюєте поточні результати Мінських домовленостей щодо ситуації на Донбасі?

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
1. Позитивно	7,2	10,3	23,8	26,3	22,7
2. Негативно	35,3	40,2	13,6	20,4	39,1
3. Нейтрально	27,4	27,4	32,7	31,2	23,3
4. Нічого про них не знаю	15,0	8,6	7,0	9,1	3,2
5. Важко відповісти	15,0	13,5	22,9	12,9	11,7

Як Ви ставитеся до вимушених переселенців з Криму та сходу України

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
1. Позитивно. Я їм співчуваю і по можливості готовий (-а) їм допомагати	21,9	31,7	31,2	37,6	40,8
2. Нейтрально. Їх присутність в нашому місті (селі) майже не помітна і не створює жодних проблем для мене особисто	46,7	39,2	31,6	43,3	38,0
3. Негативно. Вони, насамперед чоловіки, повинні були захищати свої села і міста від проросійських сепаратистів, а тепер вимагають пільг, не поважають місцевих мешканців і звичаїв	24,8	23,0	21,9	14,8	17,4
4. Інше	0,0	1,0	0,5	1,6	2,2
5. Важко відповісти	6,6	5,1	14,9	2,7	1,6

З якими думками і оцінками стосовно російсько-українського конфлікту Ви більшою мірою згодні?

Основними причинами російсько-українського конфлікту є: (Респондент міг вибрати кілька варіантів відповіді)

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
1. Намагання України вийти з-під впливу РФ і спроби Росії утримати Україну у сфері свого впливу	53,9	60,8	34,6	39,4	22,8
2. Неприйняття Росією євроінтеграційного курсу України	40,2	46,6	28,5	34,0	30,3
3. Неготовність обох країн до утвердження дійсно добросусідських, рівноправних, взаємовигідних відносин	6,0	12,1	10,2	11,6	14,2
4. Порушення прав російськомовного населення на сході України	1,0	6,0	9,3	8,4	13,3
5. Загроза для Росії можливого вступу України до НАТО	27,9	31,5	34,4	29,1	29,7
6. Протистояння Росії американському впливу на Україну	11,0	12,4	27,0	20,0	18,0
7. Прихід до влади в Україні націоналістичних сил	4,5	10,2	24,3	25,9	31,9
8. Неприйняття Росією України як самостійної, суверенної держави з незалежною зовнішньою політикою	52,3	37,1	26,2	28,8	23,3
9. Інше	5,7	1,9	1,4	2,7	1,9
10. Важко відповісти	10,7	4,4	13,0	11,6	9,5

Чи підтримуєте Ви наведені можливі рішення заради врегулювання російсько-українського конфлікту?

Не слід робити жодних поступок Росії та сепаратистам, з часом слід відновити контроль над усією територією України навіть, якщо це вимагає значних втрат

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
Підтримую	72,1	73,4	38,1	39,4	31,9
Не підтримую	12,9	14,3	30,7	42,6	43,8
Важко відповісти	15,0	12,4	31,2	18,1	24,3

Слід відмовитись від претензій стосовно незаконності анексії та визнати російський статус Криму

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
Підтримую	7,6	4,8	18,2	33,0	31,3
Не підтримую	81,0	84,1	57,9	49,7	43,4
Важко відповісти	11,4	11,1	23,8	17,3	25,3

Слід відмовитися від намірів вступу до ЄС та будь-яких рішень, що можуть спровокувати Росію

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
Підтримую	4,8	7,3	21,0	29,6	21,5
Не підтримую	85,0	77,3	41,6	50,3	47,6
Важко відповісти	10,3	15,5	37,4	20,2	30,9

Слід надати Донбасу особливий статус

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
Підтримую	14,8	15,9	49,8	52,0	49,2
Не підтримую	61,8	63,9	23,7	34,2	31,5
Важко відповісти	23,4	20,2	26,5	13,8	19,2

Як Ви ставитеся до можливості надання Україні західними державами летальної (смертельної) зброї?

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
1. Надання Україні такої зброї є необхідним, воно дасть можливість українському війську зупинити сепаратистські угруповання, озброєвані Росією, в разі їх подальшого наступу	45,6	42,4	30,2	25,9	15,2
2. Надання Україні такої зброї ускладнить мирне вирішення конфлікту, може загострити збройне протистояння	23,2	26,8	39,5	52,6	66,0
3. Надання Україні такої зброї принципово не змінить ситуацію	16,5	19,2	21,4	13,5	9,2
4. Важко відповісти	14,8	11,6	8,9	8,1	9,5

Як Ви вважаєте, міжнародна допомога Україні у боротьбі з російською агресією є?..

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
Суттєвою	17,9	11,8	11,6	18,9	21,7
Недостатньою	61,0	60,9	39,1	45,9	42,8
Нічого не чув (-ла) про таку допомогу	10,0	12,2	24,7	17,3	5,7
Важко відповісти	11,2	15,0	24,7	17,9	29,8

Оцінка ролі міжнародних організацій у врегулюванні україно-російського конфлікту, за шкалою від «0» до «5», де «0» означає, що роль мінімальна, а «5» – що роль максимальна.

		Середня оцінка				
		Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас
1	ООН	2,15	2,29	2,16	2,38	2,27
2	ОБСЄ	2,34	2,20	2,36	2,79	3,10
3	ЄС	2,72	2,64	2,61	2,50	2,48
4	НАТО	2,44	2,30	2,41	2,37	1,78
5	СНД	0,79	0,96	1,81	1,45	1,14

ДИНАМІКА ВІДПОВІДЕЙ ЗА ОКРЕМИМИ ПОКАЗНИКАМИ

Чи відчуваєте Ви себе захищеним від :

	Так			Ні			Важко відповісти		
	07. 2013р.	09. 2014р.	11. 2015р.	07. 2013р.	09. 2014р.	11. 2015р.	07. 2013р.	09. 2014р.	11. 2015р.
Військової агресії	14,3	6,9	17,7	72,4	88,8	75,7	13,3	4,3	6,7
Зіткнень на міжнародному або міжрелігійному ґрунті	13,3	15,5	25,8	67,6	73,1	60,5	19,1	11,5	13,8
Терористичних актів	11,9	8,7	12,0	77,2	85,9	77,4	10,9	5,4	10,5
Великих стихійних лих	9,8	12,6	13,8	82,9	79,9	74,2	7,2	7,5	12,0
Епідемічних захворювань (туберкульоз, ВІЛ/СНІД тощо)	8,0	13,5	15,7	81,8	79,1	72,2	10,2	7,4	12,0
Техногенних катастроф	6,6	9,1	11,1	83,4	83,6	74,2	9,9	7,4	14,8
Дій української влади	–	–	11,4	–	–	74,4	–	–	14,2
Спроб відчуження Вашої власності (бізнес, земля, житло тощо)	10,4	15,2	17,5	78,0	74,8	63,7	11,6	9,9	18,8

Які країни можна вважати нашими стратегічними союзниками (які готові надати військову допомогу Україні, а Україна повинна прийти їм на допомогу в разі потреби)? (Дайте всі необхідні варіанти відповіді)

	02.2012р.	09.2014р.	11.2015р.
США	8,0	30,6	39,1
Велика Британія	3,2	20,4	15,1
Канада	–	–	20,7
Німеччина	9,3	22,5	24,0
Польща	19,4	39,4	34,2
Туреччина	2,7	4,8	3,6
Франція	4,8	12,3	9,0
Країни Балтії (Естонія, Латвія, Литва)	–	–	24,0
Білорусь	25,9	17,3	11,9
Росія	40,2	10,1	5,9
Грузія	11,3	23,4	16,4
Китай	–	–	1,0
ООН	8,9	15,9	–
ОБСЄ	4,3	16,1	–
ЄС	14,9	30,7	–
НАТО	8,3	25,0	–
СНД	18,1	6,7	–
Україна не має стратегічних союзників	17,2	15,7	23,0
Інше	1,0	1,4	2,1
Важко відповісти	23,3	14,6	17,0

З якими думками і оцінками стосовно ситуації на Сході України Ви більшою мірою згодні?

Оцінка позиції Росії в конфлікті на Сході України

	Березень 2015р.	Серпень 2015р.	Листопад 2015р.
Росія – держава агресор, сторона конфлікту	71,8	71,1	71,8
Росія непричетна до подій на Сході України, не є стороною конфлікту	8,4	8,7	12,2
Важко відповісти	19,8	20,3	16,0

Оцінка ДНР і ЛНР

	Березень 2015р.	Серпень 2015р.	Листопад 2015р.
ДНР і ЛНР – Терористичні організації, які не мають права представляти населення відповідних територій	66,1	64,9	64,4
ДНР і ЛНР – Представники населення відповідних територій	19,6	16,3	22,8
Важко відповісти	14,2	18,7	12,8

Подальші дії щодо врегулювання конфлікту на Сході України

	Березень 2015р.	Серпень 2015р.	Листопад 2015р.
Продовження АТО до повного відновлення контролю України над зайнятими сепаратистами територіями	32,8	34,4	34,4
Відокремлення від України цих територій	17,9	19,9	20,1
Надання цим територіям особливого статусу у складі України.	30,6	28,5	22,7
Важко відповісти	18,6	17,2	22,8

Як Ви оцінюєте поточні результати Мінських домовленостей щодо ситуації на Донбасі?

	Березень 2015р.	Серпень 2015р.	Листопад 2015р.
Позитивно	34,0	11,9	16,1
Негативно	22,2	44,0	32,5
Нейтрально	25,5	22,9	28,0
Нічого про них не знаю	4,6	9,4	9,0
Важко відповісти	13,7	11,8	14,4

Можливість надання Україні західними державами летальної (смертельної) зброї

	Березень 2015р.	Серпень 2015р.	Листопад 2015р.
Надання Україні такої зброї є необхідним, воно дасть можливість українському війську зупинити сепаратистські угруповання, озброєвані Росією, в разі їх подальшого наступу.	42,4	40,5	34,5
Надання Україні такої зброї ускладнить мирне вирішення конфлікту, може загострити збройне протистояння.	34,6	34,7	38,3
Надання Україні такої зброї принципово не змінить ситуацію..	11,2	13,8	16,2
Важко відповісти	11,7	11,0	10,9